

Sygn. akt I C 1126/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 06 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: – Sędzia SO Joanna Piwowarun – Kołakowska

Protokolant: – Monika Śpionek

po rozpoznaniu w dniu 06 czerwca 2014 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. L. i B. L.

przeciwko Przedsiębiorstwu Państwowemu (...) z siedzibą w W. o odszkodowanie

1. Oddała powództwo.

2. Zasądza solidarnie od powodów J. L. i B. L. na rzecz pozwanego Przedsiębiorstwa Państwowego (...) z siedzibą w W. kwotę 3.617,00 zł (trzy tysiące siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sygn. akt: IC 1126/13

UZASADNIENIE

W dniu 02 sierpnia 2013 roku powodowie J. L. i B. L. wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego Przedsiębiorstwa Państwowego (...) z siedzibą w W. kwoty 120.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 30 lipca 2013 roku do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za obniżenie wartości należące do nich nieruchomości położonej przy ulicy (...) w P. zabudowanej budynkiem mieszkalnym i garażem oraz tytułem niezbędnych kosztów i nakładów koniecznych do wykonania izolacji akustycznej budynku położonego na przedmiotowej nieruchomości, określonej zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki, z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych, w związku z ograniczeniem sposobu korzystania przez powodów z tej nieruchomości w wyniku ustanowienia na mocy uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku obszaru ograniczonego użytkowania dla P. (...) w W. oraz o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz zwrotu kosztów procesu, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (pozew k. 2 – 13, data stempla pocztowego na kopercie, w której nadano pozew – k. 31).

W uzasadnieniu pozwu powołali się na okoliczność, iż są współwłaścicielami nieruchomości położonej przy ulicy (...) w P., stanowiącej działkę o numerze (...) z obrębu (...), zabudowanej budynkiem mieszkalnym i garażem. Nieruchomość ta stosownie do załączników nr 1, 2, 3, 4, 5 i 6 do uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla P. (...) w W., położona jest na terenie obszaru ograniczonego użytkowania, a w związku z bliskim jej położeniem względem lotniska (...) korzystanie z prawa własności tej nieruchomości jest znacznie ograniczone. Emitowany poziom hałasu słyszalny przez domowników w domu oraz w garażu, położonych na przedmiotowej nieruchomości, związany z funkcjonowaniem lotniska (...) przekracza dopuszczalne normy poziomu hałasu, co czyni znacznie uciążliwym zamieszkiwanie przez powodów na ww. nieruchomości. Z uwagi na znaczne koszty finansowe związane z wykonaniem instalacji akustycznych mających na celu zapewnienie właściwego klimatu akustycznego powodowie nie są w stanie wykonać

ich samodzielnie ani pokryć związanych z tym koniecznych nakładów. Komfort zamieszkiwania i korzystania z nieruchomości powodów jest bowiem znacznie gorszy od komfortu ocenianego dla innych nieruchomości, na których nie występuje hałas emitowany przez lotnisko. Celem zminimalizowania poziomu hałasu do dopuszczalnego poziomu określonego odpowiednimi normami, zwiększenia komfortu życia

i mieszkania oraz przywrócenia równowagi snu i ustąpienia dolegliwości zdrowotnych, konieczne jest przeprowadzenie prac polegających na wykonaniu rewitalizacji akustycznej budynków położonych na nieruchomości powodów. Natomiast obniżenie wartości przedmiotowej nieruchomości wynika już z samego faktu, iż na skutek wejścia w życie uchwały nr (...) doszło do zawężenia granic własności powodów i jednoczesnego zawężenia wyłącznego władztwa powodów względem ich nieruchomości, a powodowie zostali pozbawieni możliwości żądania zaniechania immisji przekraczających standard ochrony środowiska.

W konsekwencji szkodą polegającą na naprawieniu przez pozwanego jest także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z faktu, że powodowie będą musieli znosić na tym obszarze immisje np. hałas, który wpływa na pogorszenie komfortu życia powodów i uniemożliwia korzystanie w pełni z nieruchomości będącej ich własnością do takich celów jak wypoczynek, rekreacja,

jak i spokojnego oraz nie zakłóconego zamieszkiwania w budynku na tej nieruchomości. Podnieśli nadto, iż nieruchomość należąca do nich z uwagą na sąsiedztwo lotniska na rynku nieruchomości przedstawia znacznie mniejszą wartość i cieszy się mniejszym zainteresowaniem niż porównywalne nieruchomości położone w innych obszarach, z dala od lotniska. Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia wskazali art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska w związku z uchwałą nr (...) Sejmiku Województwa (...) (uzasadnienie pozwu – k. 5 – 13).

W piśmie z dnia 28 października 2013 roku pełnomocnik powodów wskazał, że wnosi o zasądzenie na rzecz powodów dochodzonej w niniejszej sprawie kwoty solidarnie (k. 36).

W odpowiedzi na pozew pozwany Przedsiębiorstwo Państwowe (...)

z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości z powodu upływu terminu zawitego na dochodzenie roszczeń zgłoszonych przez powodów oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, że z roszczeniami,

o których mowa w art. 129 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska można, zgodnie z treścią art. 129 ust. 4 tej ustawy, wystąpić w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości,

przy czym powyższy termin jest terminem zawitym, a zatem z chwilą jego upływu wygasa możliwość dochodzenia roszczeń, o których mowa w art. 129 ust. 1 – 3 ustawy Prawo ochrony środowiska. Nieruchomość powodów była zaś objęta ograniczeniami wynikającymi z rozporządzenia nr (...) Wojewody (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla P. (...)

w W., które weszło w życie z dniem 24 sierpnia 2007 roku, na mocy którego nieruchomość powodów znajdowała się w całości w obszarze ograniczonego użytkowania.

W związku z tym termin na zgłoszenie ewentualnych roszczeń, o których mowa w art. 129 ust. 1 – 3 ustawy z 2001 roku Prawo ochrony środowiska upłynął dla powodów w dniu 25 sierpnia 2009 roku. Natomiast wejście w życie uchwały Sejmiku Województwa (...) nr (...) nie spowodowało żadnych nowych ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości powodów mogących skutkować zasadnością roszczeń odszkodowawczych po ich stronie, ani nie spowodowało zwiększenia poziomu hałasu lotniczego występującego na stanowiącej przedmiot sprawy nieruchomości. Ponadto pozwany zarzucił powodom kumulację roszczeń odszkodowawczych z tytułu obniżenia wartości stanowiącej przedmiot sprawy nieruchomości oraz z tytułu niezbędnych kosztów i nakładów koniecznych do wykonania izolacji akustycznej bez wskazania wysokości poszczególnych dochodzonych roszczeń oraz, że nieruchomość powodów znajduje się poza strefą Z1 i Z2 na terenie, na którym nie ma, jak również nie są przewidziane w przyszłości przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu (odpowiedź na pozew z uzasadnieniem – k. 44 – 55).

W dalszych pismach procesowych i na rozprawie w dniu 06 czerwca 2014 roku strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie (pisma procesowe – k. 235 – 249, 261 – 267, protokół rozprawy z dnia 06 czerwca 2014 roku – k. 292 – 295).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie J. L. i B. L. są współwłaścicielami na zasadzie małżeńskiej majątkowej wspólności ustawowej nieruchomości położonej przy ulicy (...) w P., stanowiącej działkę gruntu o numerze ewidencyjnym (...) z obrębem 24 o powierzchni 1.007,00 m² zabudowanej budynkiem mieszkalnym wybudowanym w 1935 roku i garażem, którą nabyli w dniu 09 października 1998 roku na mocy umowy sprzedaży (**dowody:** wydruk ze strony internetowej www.ekw.ms.gov.pl z księgi wieczystej KW (...) – k. 17 – 21, wypis z rejestru gruntów – k. 22, wypis z kartoteki budynków – k. 23, okoliczności bezsporne).

Przedmiotowa nieruchomość pozostawała w rodzinie powoda, stał tam dom rodzinny jego matki (okoliczność bezsporna, wskazana przez powódkę – k. 293, niezakwestionowana przez stronę przeciwną)

Rozporządzeniem Wojewody (...) nr (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla P. (...) w W., które weszło w życie w dniu 25 sierpnia 2007 roku, utworzono obszar ograniczonego użytkowania dla P. (...). Rozporządzenie to zostało wydane w oparciu o treść art. 135 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2006 roku, Nr 129, poz. 902 z późn. zm.). Na mocy powyższego rozporządzenia nieruchomość powodów znalazła się w całości w obszarze ograniczonego użytkowania utworzonego dla P. (...). Zgodnie z treścią § 4 ust. 1 tego rozporządzenia w obszarze ograniczonego użytkowania zabroniono:

- 1)przeznaczania nowych terenów pod szpitale, domy opieki oraz zabudowę związaną ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, a w strefie M także pod zabudowę mieszkaniową;
- 2)zmiany sposobu użytkowania budynków w całości lub w części na szpitale i domy opieki oraz na stały lub wielogodzinny pobyt dzieci i młodzieży, a w strefie M – także na cele mieszkaniowe – z zastrzeżeniem ust. 2;
- 3)budowy nowych szpitali, domów opieki, zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, a w strefie M także budynków mieszkalnych, z zastrzeżeniem ust. 2.

Natomiast w myśl § 5 tego rozporządzenia w obszarze ograniczonego użytkowania wprowadzono następujące wymagania techniczne dotyczące budynków:

- 1)w nowoprojektowanych budynkach należy zapewnić izolacyjność ścian zewnętrznych, okien i drzwi w ścianach zewnętrznych, dachów i stropodachów – zgodnie z Polskimi Normami dotyczącymi izolacyjności akustycznej przegród w budynkach oraz izolacyjności akustycznej elementów budowlanych;
- 2)w istniejących budynkach należy zastosować zabezpieczenia zapewniające właściwy klimat akustyczny w pomieszczeniach poprzez zwiększenie izolacyjności ścian zewnętrznych, okien i drzwi w ścianach zewnętrznych, dachów i stropodachów – zgodnie z Polskimi Normami dotyczącymi ochrony przed hałasem pomieszczeń w budynkach

(**dowód:** Dziennik Urzędowy Województwa (...) z 2007 roku, Nr 156, poz. 4276 z załącznikami – k. 61 – 62).

Następnie, uchwałą nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku, która weszła w życie 04 sierpnia 2011 roku, utworzono obszar ograniczonego użytkowania dla P. (...) w W.. Na mocy tej uchwały stanowiąca przedmiot sprawy nieruchomość powodów nadal pozostawała w obszarze ograniczonego użytkowania. W powyższej uchwale

określono, że w nowoprojektowanych budynkach należy zapewnić izolacyjność akustyczną ścian zewnętrznych, okien i drzwi w ścianach zewnętrznych, dachów i stropodachów – zgodnie z ustawą z dnia 07 lipca 1994 roku Prawo budowlane (Dz.U. z 2010 roku Nr 243, poz. 1623 oraz z 2011 roku Nr 32, poz. 159 i Nr 45, poz. 235) i przepisami wykonawczymi do tej ustawy; a w istniejących budynkach należy zastosować zabezpieczenia zapewniające klimat akustyczny w pomieszczeniach zgodnie z ustawą z dnia 07 lipca 1994 roku Prawo budowlane (Dz.U. z 2010 roku Nr 243, poz. 1623 oraz z 2011 roku Nr 32, poz. 159 i Nr 45, poz. 235) i przepisami wykonawczymi do tej ustawy (**dowód:** Dziennik Urzędowy Województwa (...) z 2011 roku, Nr 128, poz. 4086 z załącznikami – k. 63 – 65).

Pismem z dnia 15 lipca 2013 roku, które wpłynęło do Przedsiębiorstwa Państwowego (...) w W. w dniu 22 lipca 2013 roku, powodowie wezwali pozwanego do zapłaty odszkodowania w kwocie 500.000,00 zł z tytułu obniżenia wartości nieruchomości, której są współwłaścicielami, w związku z jej położeniem na terenie obszaru ograniczonego użytkowania oraz kosztów rewitalizacji akustycznej usytuowanych na niej budynków w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania na podstawie uchwały nr (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku Sejmiku Województwa (...) w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla Poru Lotniczego (...), jako podstawę tego żądania wskazując art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska. Wcześniej powodowie nie występowali z żądaniami odszkodowania za szkodę poniesioną w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z przedmiotowej nieruchomości w związku z utworzeniem na obejmującym ją terenie obszaru ograniczonego użytkowania, ponieważ uznawali, że nie przyniesie to oczekiwanego efektu (**dowody:** wezwanie do zapłaty z dnia 15 lipca 2013 roku – k. 27 – 29, dowód doręczenia – k. 30, informacyjne wyjaśnienia powódki niezakwestionowane przez stronę przeciwną – k.293, okoliczności bezsporne).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie niezakwestionowanych twierdzeń stron oraz wskazanych wyżej dowodów z dokumentów, które nie pozostawały ze sobą w sprzeczności, a których autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy nie zakwestionowała skutecznie żadna ze stron niniejszego postępowania – uznając je za spójny, wiarygodny i nie budzący wątpliwości materiał dowodowy. Dowody te wzajemnie się uzupełniają i brak jest zdaniem Sądu, przesłanek do odmówienia im mocy dowodowej

i wiarygodności w zakresie, w jakim stanowiły one podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie. Zasluguje na podkreślenie, że żadna ze stron nie podważyła skutecznie autentyczności wymienionych wyżej złożonych do akt sprawy kserokopii dokumentów, a zatem wynikające z nich okoliczności należało uznać za bezsporne i brak było podstaw do żądania złożenia wyżej wymienionych dokumentów w oryginale.

Sąd oddalił pozostałe wnioski dowodowe, w szczególności o dopuszczenie dowodu

z opinii biegłego z zakresu akustyki budowali i ochrony przed hałasem na okoliczności występowania i stopnia przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu emitowanego w związku z funkcjonowaniem P. (...) w W., słyszalnego na nieruchomości stanowiącej przedmiot sprawy oraz w budynkach na niej usytuowanych oraz na okoliczność akustycznego stanu nieruchomości gruntowej poprzez pomiar poziomu hałasu w środowisku oraz właściwości akustycznych budynków oraz na okoliczność oceny warunków pogłosowych oraz wpływu emitowanego przez pozwanego hałasu na wartość użytkową i rynkową nieruchomości, jak również ustalenia wady akustycznej, jej wielkości oraz ustalenia zakresu prac koniecznych do wykonania izolacji akustycznej budynków na tej nieruchomości zgodnie z polskimi normami w dziedzinie akustyki budowlanej oraz dokonania wyceny kosztów tych prac, a także z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego z zakresu wyceny nieruchomości na okoliczności ustalenia zakresu kwotowego stopnia utraty wartości przedmiotowej nieruchomości w związku z położeniem na terenie obszaru ograniczonego użytkowania P. (...), wpływu emitowanego przez pozwanego hałasu na wartość użytkową i rynkową nieruchomości, a ewentualnie gdyby biegły z zakresu akustyki budowali i ochrony przed hałasem nie był w stanie sporządzić opinii w określonym wyżej zakresie – opinii biegłego z zakresu budownictwa oraz kosztorysowania robót budowlanych na okoliczność: ustalenia zakresu prac koniecznych do wykonania izolacji akustycznej budynków znajdujących się na przedmiotowej nieruchomości, jak również z zeznań świadków i przesłuchania stron na okoliczność szkody spowodowanej funkcjonowaniem (...) im. (...)

i emitowanym hałasem, ograniczenia w sposobie korzystania z przedmiotowej nieruchomości, utraty jej użyteczności, niemożliwości wykorzystania terenu wokół budynków dla wypoczynku i rekreacji, zaburzeń snu i innych dolegliwości

zdrowotnych, jak również wszelkich ograniczeń i uciążliwości spowodowanych funkcjonowaniem (...) im. (...). Sąd miał przy tym na względzie, iż wobec wystąpienia przez powodów z dochodzonym w niniejszej sprawie roszczeniem po upływie 2 letniego terminu od dnia wejścia w życie rozporządzenia w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla P. (...) w W. obejmującego należąca do nich nieruchomości, przeprowadzenie powyższych dowodów nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, zgodnie zaś z treścią art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu mogą być wyłącznie okoliczności sporne mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Sąd wziął jednocześnie pod uwagę, iż w okolicznościach niniejszej sprawy, wobec ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania na terenie obejmującym nieruchomości powodów rozporządzeniem z dnia 07 sierpnia 2007 roku obowiązującym do dnia wejścia w życie uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku, przedmiotem dowodu z opinii biegłego z akustyki budowli i ochrony przed hałasem mogłaby być jedynie ewentualnie okoliczność czy, a jeśli tak w jakim zakresie doszło do zmiany w zakresie występowania oraz stopnia przekroczenia dopuszczalnych norm poziomu hałasu emitowanego w związku z funkcjonowaniem P. (...) na skutek zmiany aktu prawnego w przedmiocie utworzenia obszaru ograniczonego użytkownika. Podobnie pozostałe okoliczności, na które zostały zgłoszone wskazane przez powodów dowody mogłyby zostać przeprowadzone jedynie w aspekcie zmian jakie zaszły w ich zakresie w związku ze zmianą ograniczeń sposobu korzystania z tej nieruchomości wynikającą z tej uchwały w stosunku do ograniczeń wynikających z powołanego rozporządzenia nr (...) Wojewody (...). Podobnie przedmiotem dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy z zakresu wyceny nieruchomości mogłaby być ewentualnie jedynie ocena w jakim zakresie doszło do zmiany wartości nieruchomości powodów – w związku ze zmianą ograniczeń sposobu korzystania z tej nieruchomości wynikającą z uchwały Sejmiku Województwa (...) nr (...) w stosunku do ograniczeń wynikających z powołanego rozporządzenia nr (...) Wojewody (...). Natomiast przedmiotem opinii biegłego z zakresu budownictwa oraz kosztorysowania robót budowlanych mógłby ewentualnie być jedynie zakres prac koniecznych do wykonania izolacji budynków znajdujących się na stanowiącej przedmiot sprawy nieruchomości oraz koszt rewitalizacji akustycznej – w związku ze zmianą ograniczeń sposobu korzystania z tej nieruchomości wynikającą z uchwały Sejmiku Województwa (...) nr (...) w stosunku do ograniczeń wynikających z powołanego rozporządzenia nr (...) Wojewody (...). Takie wnioski dowodowe nie zostały jednak przez powodów reprezentowanych przez profesjonalnego pełnomocnika zgłoszone. Rolą Sądu w procesie cywilnym opartym na zasadzie kontradiktoryjności nie jest zaś korygowanie stanowisk procesowych stron i przejmowanie inicjatywy dowodowej za strony, szczególnie w sytuacji gdy, jak w niniejszej sprawie, są reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników. Ponadto Sąd pominął dowód z przesłuchania stron mając na uwadze, że dowód ten ma w istocie charakter pomocniczy i może być przeprowadzony wyjątkowo, gdy w świetle oceny Sądu, opartej na całokształcie okoliczności sprawy, brak jest w ogóle innych środków dowodowych albo gdy istniejące okazały się niewystarczające do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, co nie miało miejsca w niniejszej sprawie. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy oparty na dokumentach, jest jak już podkreślono spójny i pozwala wydać rozstrzygnięcie bez potrzeby przeprowadzania dowodu z przesłuchania stron, bądź pozostałych zgłoszonych osobowych środków dowodowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W ocenie Sądu powództwo w całości nie zasługuje na uwzględnienie, w związku z czym podlegało ono oddaleniu.

W rozpoznawanej sprawie bezspornym było to, że rozporządzeniem nr (...) Wojewody (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku utworzono obszar ograniczonego użytkowania dla P. (...) i nieruchomości powodów znalazła się wewnątrz obszaru ograniczonego użytkowania utworzonego dla P. (...) w W. oraz, że na mocy uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku nadal znajduje się w obszarze ograniczonego użytkowania utworzonego dla P. (...) w W..

Okolicznością istotną dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy było natomiast to, czy rozporządzenie nr (...) Wojewody (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku obowiązywało do dnia wejścia w życie uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku, czy to ta uchwała wprowadziła ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości powodów stanowiącej przedmiot sprawy oraz czy upłynął 2 – letni termin określony w art. 129 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony

środowiska na dochodzenie odszkodowania za szkodę poniesioną w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z tej nieruchomości od dnia wejścia w życie regulacji powodującej to ograniczenie.

Zajęcie stanowiska w powyższych kwestiach pozwoliło Sądowi rozstrzygnąć, czy powództwo jest uzasadnione.

Zgodnie z treścią art. 129 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2013.1232), jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania

z nieruchomości korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny

z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone,

właściciel nieruchomości może żądać wykupienia nieruchomości lub jej części. W związku

z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę; szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości.

Z powyższymi roszczeniami, stosownie do treści ust. 4 powołanego artykułu, można wystąpić w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości.

Podstawą do domagania się powyższych roszczeń może być ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości poprzez stworzenie obszaru ograniczonego użytkowania. Według art. 129 ust. 2 powołanej ustawy Prawo ochrony środowiska ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jest bowiem także ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania (tak: Sąd Najwyższy, m.in., w wyroku z dnia 06 maja 2010 roku, II CSK 602/09). W orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtował się przy tym pogląd, zgodnie z którym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości według art. 129 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska jest samo ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania. W związku z ustanowieniem takiego obszaru pozostaje nie tylko obniżenie wartości nieruchomości, będące następstwem ograniczeń przewidzianych bezpośrednio w treści aktu ustanawiającego ten obszar (zwłaszcza dotyczących ograniczeń zabudowy), lecz także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z tego, że wskutek wejścia w życie tego aktu dochodzi do zawężenia granic własności (art. 140 w związku z art. 144 k.c.) i tym samym ścieśnienia wyłącznego władztwa właściciela względem nieruchomości położonej na obszarze ograniczonego użytkowania, który będzie musiał znosić dopuszczalne na tym obszarze immisje, w tym – hałasu. Taka interpretacja jest przejawem dążenia do kompleksowego uregulowania skutków ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, prowadzących do obniżenia wartości nieruchomości. Konsekwencją powyższego jest, m.in., poddanie roszczeń właścicieli szczególnym ograniczeniom czasowym przewidzianym w art. 129 ust. 4 tej ustawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 06 maja 2010 roku, II CSK 602/09, LEX nr 585768; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 09 kwietnia 2010 roku, III CZP 17/10, LEX nr 584036; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 roku, III CZP 128/09, LEX nr 578138, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2012 roku, I CSK 509/11, LEX nr 1215402).

Z art. 135 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska wynika, że stworzenie obszaru ograniczonego użytkowania może mieć miejsce, jeżeli z przeglądu ekologicznego albo z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, albo z analizy porealizacyjnej wynika, iż mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych,

nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem zakładu. Obszar ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub dla zakładów lub innych obiektów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana, jako takie przedsięwzięcie określa się na zasadach wskazanych w art. 135 ust. 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Przepis ten zawiera delegację do określenia obszaru ograniczonego użytkowania, jak również określa rodzaj aktu prawnego, w drodze którego następuje jego utworzenie.

Nie ulega wątpliwości, iż rozporządzeniem Wojewody (...) nr (...) z dnia

07 sierpnia 2007 roku utworzono obszar ograniczonego użytkowania dla P.

(...). Nieruchomość powodów przy ulicy (...) w P. znalazła się wewnątrz obszaru ograniczonego użytkowania.

Na skutek zmiany przepisów prawa oraz konieczności rozszerzenia terenu objętego obszarem ograniczonego użytkowania Sejmik Województwa (...) w dniu 20 czerwca 2011 roku podjął uchwałę nr (...) w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla P. (...) w W..

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela ocenę prawną odnośnie tego, że przepisy rozporządzenia nr (...) Wojewody (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku zachowały moc obowiązującą do czasu wejścia w życie uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla P. (...) w W. zaprezentowaną w uzasadnieniach wyroków Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 listopada 2010 roku, (VI ACa 1156/10 i VI ACa 1058/10), 01 kwietnia 2011 roku (VI ACa 194/11), 06 lipca 2011 roku (VI ACa 14/11) i 08 lipca 2011 roku (VI ACa 140/11), opartą na następujących rozważaniach.

W dacie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla P. (...) w W., t.j. w dniu 24 sierpnia 2007 roku (data wejścia w życie rozporządzenia Wojewody (...) nr (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku), art. 135 ust 2 ustawy Prawo ochrony środowiska wskazywał, że obszar ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1, lub dla zakładów, lub innych obiektów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana, jako takie przedsięwzięcie, tworzy wojewoda, w drodze rozporządzenia. Przepis ten uległ zmianie na podstawie art. 19 pkt 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (Dz.U. z 2005 roku, Nr 175, poz. 1462), która to zmiana obowiązywała od dnia

01 stycznia 2008 roku i według tej nowelizacji obszar ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1, lub dla zakładów, lub innych obiektów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana, jako takie przedsięwzięcie, tworzy sejmik województwa, w drodze uchwały. Zmieniono zatem jedynie organ uprawniony do utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania – w miejsce wojewody – sejmik województwa oraz wskazano, że następuje to w formie uchwały, a nie jak dotychczas w formie rozporządzenia.

Jak słusznie wskazał Sąd Apelacyjny zgodnie z treścią § 32 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 roku w sprawie "Zasad techniki prawodawczej" (Dz. U. Nr 100, poz. 908), jeżeli zmienia się treść przepisu upoważniającego do wydania aktu wykonawczego w ten sposób, że zmienia się rodzaj aktu wykonawczego albo zakres spraw przekazanych do uregulowania aktem wykonawczym lub wytyczne dotyczące treści tego aktu, przyjmuje się, że taki akt wykonawczy traci moc obowiązującą z dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej treść przepisu upoważniającego. Zgodnie zaś z treścią § 32 ust. 3 powyższego rozporządzenia, jeżeli zmiana treści przepisu upoważniającego polega na tym, że zmienia się organ upoważniony do wydania aktu wykonawczego, przyjmuje się, że taki akt zachowuje moc obowiązującą, w takim przypadku organem upoważnionym do zmiany lub uchylenia aktu wykonawczego wydanego na podstawie zmienionego przepisu upoważniającego jest organ wskazany w zmienionym upoważnieniu. Przepis ten stosuje się przy tym odpowiednio, na podstawie § 143 wspomnianego rozporządzenia, do aktów prawa miejscowego.

Z powyższego wynika, że zmiana z dniem 01 stycznia 2008 roku organu upoważnionego do wydania aktu wykonawczego z wojewody na sejmik województwa w myśl § 32 ust. 3 ww. rozporządzenia nie wpłynęła na moc obowiązującą rozporządzenia Wojewody (...)

z dnia 07 sierpnia 2007 roku, albowiem w przypadku zmiany treści przepisu upoważniającego polegającej na zmianie organu upoważnionego do wydania aktu wykonawczego, przyjmuje się, że taki akt zachowuje moc obowiązującą.

Natomiast w zakresie uregulowanym w § 32 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 roku dotyczącym zmiany formy aktu (uchwała w miejsce rozporządzenia), należy przyjąć, że rozporządzenie Wojewody (...) nr (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku nie utraciło mocy obowiązującej na podstawie tej reguły walidacyjnej, albowiem ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (Dz.U. z 2005 roku, Nr 175, poz. 1462), która z dniem 01 stycznia 2008 roku zmieniała organ tworzący obszar ograniczonego użytkowania i formę aktu, równocześnie w art. 47

ust. 2 wskazała, że akty prawa miejscowego wydane na podstawie przepisów zmienianych tą ustawą zachowują moc do czasu wydania nowych aktów prawa miejscowego przez organy przejmujące zadania i kompetencje.

Odnośnie zaś określenia przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, lub dla zakładów, lub innych obiektów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana, jako takie przedsięwzięcie w dacie wydania rozporządzenia Wojewody (...) nr (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku według art. 135 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, było to przedsięwzięcie, określone w art. 51 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy i zakres ten nie został zmieniony ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej, którą dokonano zmiany organu upoważnionego do określenia obszaru ograniczonego użytkowania i formy aktu ustanawiającego ten obszar.

Zgodnie z treścią art. 51 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo ochrony środowiska obowiązującego do dnia 15 listopada 2008 roku sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wymagały między innymi planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko. Jak stanowił 51 ust. 8 ustawy Prawo ochrony środowiska również obowiązujący do dnia 15 listopada 2008 roku Rada Ministrów, uwzględniając możliwe oddziaływanie na środowisko przedsięwzięć, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo ochrony środowiska w drodze rozporządzenia miała obowiązek określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymagających sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, a także szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu.

Aktem wykonawczym wydanym na podstawie art. 51 ust. 8 ustawy Prawo ochrony środowiska było z kolei rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2004 roku w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 ze zm.). Zgodnie z § 1 rozporządzenia określało ono: 1) rodzaje przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymagających sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko; 2) rodzaje przedsięwzięć, dla których obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko może być wymagany; 3) przypadki, w jakich zmiany dokonywane w obiektach są kwalifikowane, jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko; 4) szczegółowe uwarunkowania związane z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko. Zgodnie zaś z § 2 ust. 1 pkt 28 sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wymagały lotniska o podstawowej długości pasa startowego nie mniejszej niż 2.000 m. Według zaś § 3 ust. 1 pkt 55 sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko mogły wymagać lotniska, niewymienione w § 2 ust. 1 pkt 28, lub lądowiska helikopterów.

Ustawa z dnia 03 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w art. 144 ust. 9 uchyliła w tytule I ustawy Prawo ochrony środowiska cały dział V i VI, a więc też art. 51, ale równocześnie w art. 173 ust. 1 wskazała, że dotychczasowe przepisy wykonawcze, wydane między innymi na podstawie art. 51 ust. 8 ustawy Prawo ochrony środowiska, zachowują moc do czasu wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 60 ustawy z 03 października 2008 roku, jednak nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie tej ustawy, to jest do dnia 15 listopada 2010 roku

Zgodnie zaś z treścią art. 173 ust. 2 ustawy z dnia 03 października 2008 roku do czasu wydania przepisów, o których mowa w art. 60 tej ustawy: 1) za przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, określone w art. 59 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, uważa się określone w dotychczasowych przepisach przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, wymagające sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko; 2) za przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, określone w art. 59 ust. 1 pkt 2 mniejszej ustawy, uważa się określone w dotychczasowych przepisach przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko może być stwierdzony.

Powyższe oznaczało, że uchylając art. 51 ust. 1 pkt 1 i art. 51 ust. 8 ustawy Prawo ochrony środowiska uznano, że przepisy wykonawcze wydane na podstawie tej ustawy (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2004 roku w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko) zachowują moc przez 24 miesiące, to jest do dnia 15 listopada 2010 roku, a w ust. 2 art. 173 doprecyzowano, że do czasu wydania przepisów wykonawczych określonych w art. 60 ustawy z dnia 03 października 2008 roku za przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, określone w art. 59 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, uważa się określone w dotychczasowych przepisach (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2004 roku) przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, wymagające sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko.

Ostatecznie oznacza to zatem, iż zmiana ustawy z dnia 03 października 2008 roku w powyższym zakresie miała jedynie charakter redakcyjny i określała, kiedy przepisy wykonawcze mówiące o tym, jakie przedsięwzięcia mogą zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, tracą moc.

Co więcej przepisem wykonawczym, wydanym na podstawie art. 60 ustawy z dnia 03 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, było nowe rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397), które weszło w życie z dniem 15 listopada 2010 roku.

Rozporządzenie to określa: 1) rodzaje przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko; 2) rodzaje przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko; 3) przypadki, w których zmiany dokonywane w obiektach są kwalifikowane, jako przedsięwzięcia, o których mowa w pkt 1 i 2.

Zgodnie § 2 ust. 1 pkt 30 tego rozporządzenia do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się lotniska o podstawowej długości drogi startowej nie mniejszej niż 2.100 m, a zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 59 do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się lotniska inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 30 lub lądowiska, z wyłączeniem lądowisk centrów urazowych, o których mowa w ustawie z dnia 08 września 2006 roku o Państwowym Ratownictwie Medycznym przeznaczonych wyłącznie dla śmigłowców ratunkowych.

Reasumując, zmiany art. 135 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska w zakresie organu, rodzaju aktu prawnego oraz określenia rodzaju przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w żaden sposób nie wpłynęły na skuteczność obowiązywania rozporządzenia Wojewody (...) nr (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku, albowiem zmiana organu upoważnionego do wydania aktu wykonawczego nie wpłynęła na moc jego obowiązywania; kwestia formy aktu została rozstrzygnięta w przepisach przejściowych, to jest art. 47 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku, a zakres spraw przekazanych do uregulowania aktem wykonawczym przedmiotowo pozostał ten sam, albowiem nie zmieniła go ani nowelizacja dokonana ustawą z dnia 03 października 2008 roku, ani też nowe rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Powyższe stanowisko odnośnie skutków wprowadzenia zmiany treści art. 135 ust. 1 i 2 ustawy Prawo ochrony środowiska obowiązującej od dnia 15 listopada 2008 roku znajduje także potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (uzasadnienie wyroku z dnia 06 maja 2011 roku II CSK 421/10, LEX nr 863961, z dnia 25 maja 2013 roku, I CSK 509/11, tak też Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 31 sierpnia 2009 roku w sprawie IV SA/Wa 2569/07, LEX nr 518044).

Argumentację potwierdzającą słuszność powyższego wyводу odnaleźć można także w uzasadnieniu uchwały Sejmiku Województwa (...) nr (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla P.

(...) w W., z którego wynika wprost iż „dotychczasowy akt ustanawiający obszar ograniczonego – rozporządzenie nr (...) Wojewody (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku – został utrzymany w mocy na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej. Zgodnie z art. 47 ust. 2 tej ustawy, akty prawa miejscowego wydane na podstawie przepisów zmienianych niniejszą ustawą z zakresu zadań i kompetencji podlegających przekazaniu, zachowują moc do czasu wydania nowych aktów prawa miejscowego przez organy przejmujące zadania i kompetencje ([http://www.\(...\)/](http://www.(...)/) (...)).

W konsekwencji rozporządzenie nr (...) Wojewody (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku obowiązywało do czasu wejścia w życie uchwały Sejmiku Województwa (...) nr (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla P. (...) w W., która nie wprowadziła w stosunku do nieruchomości powodów żadnych nowych ograniczeń, w związku z czym powództwo musiało ulec oddaleniu z uwagi na upływ terminu, w którym powodowie mogli wystąpić z roszczeniami o zapłatę odszkodowania za zmniejszenie wartości należącej do nich nieruchomości na skutek utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla P. (...) w W. oraz z tytułu niezbędnych kosztów i nakładów koniecznych do wykonania izolacji akustycznej budynku, zgodnie z treścią art. 129 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska.

W stosunku do powodów upłynął bowiem określony w art. 129 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska dwuletni termin zawity od dnia wejścia w życie regulacji powodującej ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, w czasie którego powodowie mogli występować z roszczeniami przedstawionymi w pozwie. Wskazać przy tym należy, iż przepis art. 129 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska jest przepisem szczególnym, podlegającym ścisłej wykładni. Konstytuuje on uprawnienie limitowane w czasie, tj. ograniczone terminem prekluzyjnym prawa materialnego, po upływie którego uprawnienie wygasa. Wystąpienie z roszczeniem w przewidzianym ustawą terminie jest podstawową przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego. Skoro zatem powodowie z takim roszczeniem nie wystąpili do pozwanego w ustawowym terminie, powództwo podlegało oddaleniu, bez konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego w szerokim zakresie.

Wskazać jednocześnie należy, iż ocena charakteru terminu, o którym mowa w art. 129 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska była przedmiotem wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2008 roku (II CSK 216/08), w którym Sąd ten wyjaśnił i szeroko umotywował stanowisko, akceptowane także przez skład orzekający w niniejszej sprawie, iż: „Termin do zgłoszenia roszczeń, o którym mowa w art. 129 ust. 4 ustawy z 2001 roku Prawo ochrony środowiska, jest terminem zawitym, a nie terminem przedawnienia.” Podobnie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2013 roku (II CSK 578/12) wskazano, że „termin z art. 129 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska stanowi termin zawity, w którym żądania z art. 129 ust. 1 – 3 ustawy Prawo ochrony środowiska muszą zostać zgłoszone obowiązanemu do ich realizacji w celu zachowania prawa dochodzenia tych roszczeń przed sądem”.

Nawet jednak gdyby uznać, że termin określony w art. 129 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska stanowi termin przedawnienia (jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 04 lipca 2013 roku (I CSK 645/12) nie motywując jednak swego stanowiska w tym zakresie i błędnie odwołując się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2008 roku

(II CSK 216/08) ze wskazaniem, że termin z art. 129 ust. 4 jest terminem przedawnienia, w sytuacji gdy w powyższym wyroku z dnia 10 października 2008 roku, Sąd Najwyższy zaprezentował stanowisko, że termin ten jest terminem zawitym), to jego podniesienie przez pozwanego skutkuje niemożnością skutecznego dochodzenia i uwzględnienia powództwa w niniejszej sprawie. Zasadniczym rezultatem upływu terminu przedawnienia jest bowiem to, że roszczenie traci cechę zaskarżalności, a ten przeciwko komu ono przysługuje może się uchylić od zaspokojenia roszczenia. Skorzystanie przez dłużnika z takiego uprawnienia uniemożliwia zatem zasądzenie świadczenia i jego przymusową egzekucję.

Jednocześnie brak jest podstaw do uznania podniesienia powyższego zarzutu za nadużycie prawa podmiotowego. Zgodnie z treścią art. 5 k.c. nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub

z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Podkreśla się, że przedawnienie jest instytucją stabilizującą stosunki prawne i przy ocenie przedawnienia wskazany jest rygoryzm. Istotą przedawnienia jest, aby dłużnik nie pozostawał w niepewności, co do swojej sytuacji prawnej. Dłużnik bowiem nie powinien bezterminowo pozostawać w stanie pozwalającym na przypisanie mu ewentualnej odpowiedzialności za zdarzenia, jakie wystąpiły w przeszłości.

W orzecznictwie jednolicie przyjmuje się dopuszczalność stosowania art. 5 k.c. jako obrony przeciwko zarzutowi przedawnienia, jednocześnie podkreślając, że takie działanie jest z zasady wyjątkowe i pozostaje uzależnione od wykazania okoliczności mających taki charakter. Konstrukcja ta ma z założenia charakter nadzwyczajny i może być stosowana jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach, w których skutki zarzutu przedawnienia mogłyby zostać pominięte jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego lub społeczno – gospodarczym przeznaczeniem prawa (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2006 roku, IV CK 367/05, LEX nr 371507, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 02 kwietnia 2003 roku, I CKN 204/01). Z kolei w wyroku z dnia 24 maja 2013 roku (I ACa 157/13, LEX nr 1327520) Sąd Apelacyjny w Katowicach wskazał, że zarzut przedawnienia stanowi prawo podmiotowe dłużnika, dlatego jedynie w wyjątkowych sytuacjach może nie zostać uwzględniony przez sąd i potraktowany jako nadużycie prawa na podstawie art. 5 k.c. Do nadużycia prawa podmiotowego dochodzi wówczas, gdy w konkretnych okolicznościach podniesienie przez pozwanego zarzutu przedawnienia pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego i jednocześnie indywidualna ocena tych okoliczności wskazuje, że opóźnienie w dochodzeniu przedawnionego roszczenia jest spowodowane szczególnymi przesłankami uzasadniającymi to opóźnienie i nie jest ono nadmierne (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2011 roku, I CSK 238/11, LEX nr 1129070). W niniejszej sprawie brak podstaw do uznania, że wystąpiły jakiegokolwiek szczególne przesłanki uzasadniające opóźnienie w dochodzeniu roszczeń przez powodów, nie jest, w szczególności, taką przesłanką powoływana przez powódkę okoliczność, że powodowie nie występowali przed lipcem 2013 roku z żądaniami, których dotyczy pozew wniesiony w niniejszej sprawie, ponieważ uznawali, że nie przyniesie to oczekiwanych efektów oraz, że ewentualnie nie byli wcześniej w stanie ponieść opłat sądowych związanych z wystąpieniem z takim żądaniem do Sądu. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 listopada 2012 roku (II CSK 254/12), którego pogląd tutejszy Sąd w pełni podziela, wykładnia art. 129 ust. 4 w związku z art. 136 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska prowadzi do wniosku, że przewidziane w art. 129 ust. 1 – 3 roszczenia należy zgłosić (wystąpić z roszczeniem) w terminie 2 lat od wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości obowiązanemu do zapłaty

(z czym wiążą się niewątpliwie minimalne koszty) albo wystąpić na drogę sądową, kiedy to można ubiegać się o zwolnienie od kosztów w razie gdy strona nie jest w stanie samodzielnie ich ponieść bez uszczerbku dla koniecznego utrzymania siebie i swojej rodziny. W tym stanie rzeczy, wskazanych przez powódkę przyczyn braku wcześniejszego wystąpienia z objętym pozewem wniesionym w niniejszej sprawie żądaniem nie można w żadnej mierze uznać za uzasadniające w usprawiedliwiony sposób opóźnienie w dochodzeniu zgłoszonych w niniejszej sprawie roszczeń.

Nieruchomość powodów została objęta ograniczeniami wynikającymi z rozporządzenia Wojewody (...) nr (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla P. (...) w W.. Ograniczenia stanowiące podstawę roszczeń powodów w związku ze spadkiem wartości stanowiącej przedmiot sprawy nieruchomości oraz z tytułu niezbędnych kosztów i nakładów koniecznych do wykonania izolacji akustycznej budynku, jeśli zatem już powstały, to miało to miejsce w chwili wejścia w życie rozporządzenia Wojewody (...) nr (...), tj. w dniu 25 sierpnia 2007 roku, nie zaś z chwilą wejścia w życie uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku.

W związku zatem z faktem, że nieruchomość powodów była w całości położona w obszarze ograniczonego użytkowania utworzonym rozporządzeniem Wojewody (...) nr (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku, termin do zgłaszania ewentualnych

roszczeń, o których mowa w art. 129 ust. 1 – 3 ustawy Prawo ochrony środowiska upłynął dla powodów w dniu 25 sierpnia 2009 roku, tj. z upływem 2 lat od daty wejścia w życie powyższego rozporządzenia.

Skoro powodowie, co jest bezsporne, nie zgłosili swoich roszczeń odszkodowawczych w terminie określonym w art. 129 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska biegnącym od dnia wejście w życie rozporządzenia Wojewody (...) nr (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku

o utworzeniu obszaru ograniczonego użytkowania nie może budzić wątpliwości, że roszczenie

o wyrównanie utraty wartości ich nieruchomości oraz zapewnienie kosztów i nakładów niezbędnych do wykonania izolacji akustycznej powiązanych przyczynowo z wprowadzeniem wokół lotniska obszaru ograniczonego użytkowania zgłoszone w niniejszej sprawie nie może być przez nich skutecznie dochodzone.

Jak wprost wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 kwietnia 2013 roku

(IV CSK 608/12, LEX nr 1347892), którego pogląd tutejszy Sąd w całości podziela, w związku z tym, że art. 129 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska przyznaje odszkodowanie za szkodę spowodowaną wejściem w życie aktu prawnego wprowadzającego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości w dotychczasowy sposób lub w sposób zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem, szkoda podlegająca naprawieniu na podstawie tego przepisu nie powstaje, gdy kolejny akt prawa miejscowego utrzymuje dotychczasowe ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości, jak miało to miejsce w przedmiotowej sprawie (tak też Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 listopada 2013 roku, VI ACa 682/13).

Na mocy § 4 powyższego rozporządzenia Wojewody (...) z 2007 roku w obszarze ograniczonego użytkowania wprowadzone zostały ograniczenia dotyczące szpitali, domów opieki oraz zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci

i młodzieży, zaś na mocy § 5 wymagania techniczne dotyczące nowoprojektowanych oraz istniejących budynków dotyczące zapewnienia właściwego klimatu akustycznego zgodnie z Polskimi Normami dotyczącymi ochrony przed hałasem pomieszczeń w budynkach.

Analizując i oceniając całokształt okoliczności niniejszej sprawy wskazać należy, że porównanie ograniczeń w stosunku do nieruchomości powodów obowiązujących w obszarze ograniczonego użytkowania utworzonego na podstawie rozporządzenia nr (...) Wojewody (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku oraz w obszarze ograniczonego użytkowania na podstawie uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku wskazuje, że wejście w życie powyższej uchwały nie spowodowało żadnych nowych ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości powodów, mogących skutkować zasadnością roszczeń odszkodowawczych po ich stronie. Natomiast ograniczenia dotyczące konieczności dostosowania istniejących budynków znajdujących się w obszarze ograniczonego użytkowania,

są takie same w obszarze ograniczonego użytkowania utworzonym uchwałą z 2011 roku, jak te, które istniały w obszarze ograniczonego użytkowania z 2007 roku. Zgodnie bowiem z § 6 uchwały z dnia 20 czerwca 2011 roku w obszarze ograniczonego użytkowania w istniejących budynkach należy zastosować zabezpieczenia zapewniające klimat akustyczny w pomieszczeniach zgodnie z ustawą z dnia 07 lipca 1994 roku Prawo budowlane i przepisami wykonawczymi do tej ustawy. Takie same ograniczenia istniały w obszarze ograniczonego użytkowania z 2007 roku (§ 5 rozporządzenia nr (...)). W tym stanie rzeczy, w świetle całokształtu okoliczności niniejszej sprawy, niewątpliwie zmiana aktu prawnego w przedmiocie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla P. (...) w W. nie wpłynęła w żadnej mierze na sytuację nieruchomości powodów i nie podstaw do uznania, iż spowodowała dalsze obniżenie wartości nieruchomości powodów z uwagi na zwiększenie ograniczeń, bądź konieczność poniesienia dalszych kosztów i nakładów koniecznych do wykonania izolacji akustycznej budynku położonego na nieruchomości powodów.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 01 grudnia 2010 roku (I CSK 86/10, LEX nr 8185541) „nie każda zmiana ograniczenia sposobu korzystania ze środowiska rozpoczyna bieg nowego terminu do wystąpienia z roszczeniami uregulowanymi w art. 129 ust. 1 – 3 ustawy Prawo ochrony środowiska, lecz jedynie taka nowelizacja lub zmiana, która dotyczy danej nieruchomości”. Powyższa zasada dotyczy w tym samym stopniu zmiany polegającej na nowelizacji danego aktu prawnego wprowadzającego obszar ograniczonego użytkowania,

jak i wejścia w życie nowego aktu prawnego zastępującego jeden obszar ograniczonego użytkowania innym. Przyjęcie, iż każda zmiana obszaru ograniczonego użytkowania, czy to materialna, czy też formalna (np. zmiana organu, zmiana formy aktu prawnego) rozpoczyna bieg terminu od nowa, niweczyłoby niewątpliwie cel ustawodawcy przyświecający mu przy wprowadzeniu art. 129 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska. Powyższy przepis z jednej strony stanowi bowiem ułatwienie dla osób występujących z roszczeniami związanymi z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości, a z drugiej strony określenie 2 – letniego terminu zawitego na ich dochodzenie pozwala na stosunkowo szybkie wywiązanie się z zobowiązań związanych z ograniczeniami oraz zagwarantowanie, iż roszczenia nie będą się pojawiać w przyszłości, co umożliwi prowadzenie przewidywalnej polityki finansowej. Należy zatem przyjąć, iż bieg terminu do występowania z roszczeniami na podstawie powołanego wyżej art. 129 rozpoczyna się od nowa wyłącznie dla osób, dla których zmiana obszaru powoduje skutki negatywne i tylko w zakresie tych skutków.

Stanowisko takie w analogicznej sprawie zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 sierpnia 2013 roku (II CSK 578/12) podnosząc w uzasadnieniu, że „bezsporne jest, że powodowie nie zgłosili pozwanemu swoich roszczeń odszkodowawczych w terminie zawitym z art. 129 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska biegnącym od dnia wejścia w życie rozporządzenia o utworzeniu obszaru ograniczonego użytkowania z 2003 roku, w związku z czym nie może budzić wątpliwości, że roszczenie o wyrównanie utraty wartości ich nieruchomości, powiązanej przyczynowo z wprowadzeniem wokół lotniska obszaru w ówczesnie oznaczonym kształcie i z wówczas określonymi ograniczeniami wygasło”.

Powyższy pogląd znajduje uzasadnienie także w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2012 roku (IV CSK 28/12, LEX nr 1228596), zgodnie z którym „odpowiedzialność odszkodowawczą, o której mowa w art. 129 ustawy Prawo ochrony środowiska, przewidziano nie za samo ograniczenie i nie za każde ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości. Odszkodowanie nie rekompensuje zmiany dotychczasowej sytuacji właściciela nieruchomości, a tym bardziej utrzymywania już istniejących ograniczeń w przypadku zmiany aktu prawnego. Odszkodowanie służy bowiem za konkretną szkodę, która powstała w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości, a nie za samo ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości. Konieczną przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej jest więc szkoda, której źródłem jest rozporządzenie lub akt prawa miejscowego powodujący ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości. Szkoda ma być normalnym następstwem wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego wprowadzającego ograniczenia w sposobie korzystania z nieruchomości. Szkoda taka może powstać, gdy akt prawa miejscowego wprowadza nowe lub zwiększa dotychczasowe ograniczenia co do sposobu korzystania z nieruchomości lub też przedłuża na kolejny okres ograniczenia, które zostały wprowadzone na określony czas. Szkoda nie powstaje, gdy kolejny akt prawny utrzymuje zakres ograniczeń na dotychczasowym poziomie (jak poprzednio obowiązujący).”

Z powołanych orzeczeń jednoznacznie wynika, że szkoda może powstać wyłącznie wówczas, gdy akt prawa miejscowego wprowadza nowe, zwiększa lub przedłuża dotychczasowe ograniczenia oraz, że szkoda nie powstaje, gdy kolejny akt prawny utrzymuje zakres ograniczeń na dotychczasowym poziomie, tzn. na poziomie poprzednio obowiązującego aktu prawnego, jak miało to miejsce w rozpoznawanej sprawie.

W związku z powyższym uznać należy, iż zgłoszone w złożonym w niniejszej sprawie pozwie roszczenia odszkodowawcze powodów są bezpodstawne i podlegają oddaleniu z uwagi na fakt, iż dla nieruchomości powoda wejście w życie uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania nie skutkuje żadnymi nowymi ograniczeniami w stosunku do poprzednio obowiązującego obszaru ograniczonego użytkowania utworzonego na podstawie rozporządzenia Wojewody (...) nr (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku, a od wejścia w życie tego rozporządzenia upłynął 2 – letni termin na dochodzenie roszczeń. Brak nowych ograniczeń w stosunku do nieruchomości powodów w powołanej uchwale oznacza brak przesłanki dochodzenia roszczeń (por. art. 129 ustawy Prawo ochrony środowiska) i ich bezpodstawność. Zgodnie bowiem z treścią art. 129 ust. 2 w związku z art. 135 ustawy Prawo ochrony środowiska podstawą roszczeń odszkodowawczych z tytułu utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania mogą być wyłącznie szkody pozostające w związku z wprowadzonymi ograniczeniami sposobu korzystania z nieruchomości.

Ze względu na fakt, iż przed wejściem w życie uchwały w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania z 2011 roku nieruchomości powodów była już objęta obszarem ograniczonego użytkowania z 2007 roku wprowadzonym rozporządzeniem Wojewody (...) nr (...), nie ma żadnych przesłanek dla uznania, że wyżej wymieniona uchwała wiąże się z jakąkolwiek szkodą poniesioną przez powodów, uchwała to nie wprowadziła bowiem żadnych nowych ograniczeń, które uzasadniałyby roszczenia odszkodowawcze powodów w związku z dalszym zmniejszeniem wartości ich nieruchomości oraz koniecznością wprowadzenia dalszej rewitalizacji akustycznej i okoliczności takie nie zostały wykazane przez powodów.

W wyroku z dnia 25 lutego 2009 roku (II CSK 565/08) Sąd Najwyższy wskazał, że „Wykładnia art. 129 ustawy Prawo ochrony środowiska daje podstawę do przyjęcia, że znajdzie on zastosowanie do szkody obejmującej obniżenie wartości nieruchomości, jeśli dojdzie do ważnego i rzeczywistego uszczuplenia zakresu i sposobu dotychczasowego korzystania z nieruchomości lub zmuszenia właściciela do zmiany dotychczasowego jej przeznaczenia.”

Z przywołanego orzeczenia jednoznacznie zatem wynika, iż art. 129 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska może stanowić podstawę dla roszczeń odszkodowawczych w przypadku ograniczenia dotychczasowego zakresu i sposobu korzystania z nieruchomości. Mając na uwadze, iż w dniu wejścia w życie uchwały Sejmiku Województwa (...) z dnia 20 czerwca 2011 roku na nieruchomości powodów obowiązywały już ograniczenia wynikające z rozporządzenia Wojewody (...) nr (...) z dnia 07 sierpnia 2007 roku, roszczenia odszkodowawcze z tego tytułu nie zasługują na uwzględnienie.

Sąd miał także na uwadze, że roszczenie powodów nie znajduje także oparcia w treści art. 435 k.c., zgodnie z którym prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych, itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba, że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności.

Należy podzielić stanowisko Sądu Apelacyjnego w Warszawie zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 30 listopada 2010 roku w sprawie VI ACa 1156/10, zgodnie z którym prowadzenie legalnej działalności portu lotniczego nie stanowi deliktu cywilnego, mimo, że hipotetycznie oddziałuje negatywnie na położone w pobliżu nieruchomości ze względu na hałas. Nie można przy tym negować, że położenie w sąsiedztwie lotnisk nieruchomości może powodować obniżenie wartości nieruchomości w stosunku do stanu, jaki by ją kształtował, gdyby sąsiedztwo takie nie istniało, ale można również zakładać, że położenie nieruchomości w pobliżu portu lotniczego powoduje, że nieruchomość staje się atrakcyjna, zależy to przecież od przeznaczenia danej nieruchomości. Obniżenie potencjalnej wartości nieruchomości, nie mieści się w granicach szkody, ani jako rzeczywista strata, ani jako utracona korzyść. Tak, więc na zasadach ogólnych odpowiedzialności odszkodowawczej, nie jest możliwe dochodzenie z tego tytułu roszczeń wobec przedsiębiorstwa prowadzącego lotnisko ani na zasadzie winy – art. 415 k.c., ani ryzyka – art. 435 k.c. Port lotniczy nie może być przy tym uznany za zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody, nawet jeżeli poszczególne elementy organizacji takiego przedsiębiorstwa korzystają z sił przyrody. Do odpowiedzialności prowadzącego takiego przedsiębiorstwo lub zakład nie ma zastosowania art. 435 k.c.

Także Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie III CZP 128/09 stwierdził, że w art. 129 – 136 ustawy Prawo ochrony środowiska ustawodawca uregulował samodzielnie podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej związanej z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości oraz z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, opierając się na założeniu, że ryzyko szkód związanych z działalnością uciążliwą dla otoczenia powinien ponosić podmiot, który tę działalność podejmuje dla własnej korzyści (*cuius damnum eius periculum*). Przesłankami tej działalności są: wejście w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodujące ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, szkoda poniesiona przez właściciela nieruchomości, jej użytkownika wieczystego lub osobę, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości i związek przyczynowy między wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą.

Żądane powodów nie ma zatem podstawy w art. 435 k.c. w związku z art. 322 ustawy Prawo ochrony środowiska, lecz w art. 129 ust. 2 tej ustawy (są to reżimy rozłączne). Za taką interpretacją przemawia również dążenie do kompleksowego uregulowania skutków ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania w zakresie szkody polegającej na obniżeniu wartości nieruchomości oraz innych szkód wynikających z ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości wskutek jego utworzenia. Rozszczępienie tych skutków na szkody wynikające z ograniczeń przewidzianych wprost w rozporządzeniu o ustanowieniu obszaru ograniczonego użytkowania oraz szkody wynikające z emisji hałasu byłoby bowiem sztuczne. Skutkiem wejścia w życie rozporządzenia jest nie tylko konieczność poddania się przewidzianym w nim wprost ograniczeniom – niekiedy mogą one być one dla właścicieli nieistotne – ale także konieczność znoszenia emisji przekraczających standard jakości środowiska, którym w braku rozporządzenia – właściciel mógłby się przeciwstawić jako działaniom bezprawnym w świetle art. 174 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. Praktyczną tego konsekwencją jest poddanie roszczeń właścicieli szczególnym ograniczeniom czasowym przewidzianym w art. 129 ust. 4 powołanej ustawy, w myśl którego z roszczeniem, o którym mowa w art. 129 ust. 2 można wystąpić w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia ustanawiającego obszar ograniczonego użytkowania.

Mając na względzie poczynione ustalenia faktyczne oraz przedstawione rozważania prawne, Sąd orzekł jak w punkcie 1. sentencji wyroku, uznając powództwo za pozbawione uzasadnionych podstaw.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 6 punkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. 2013.490), obciążając kosztami zastępstwa prawnego pozwanego w wysokości 3.600,00 zł, stanowiącej stawkę minimalną przy wartości przedmiotu sporu w niniejszej sprawie oraz kwotą 17,00 zł uiszczoną przez pozwanego z tytułu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego udzielonego w niniejszej sprawie (k. 60) przegrywających sprawę powodów, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, stosownie do której strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędnej do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.